

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

PĂSTORUL CEL BUN

Mîntuitorul și-a împrumutat metafora *Păstorului*, fără îndoială, din viața de toate zilele. Păstoritul, ca și pescuitul, erau ocupații curente în societatea vremii Sale. Folosind aceste metafore, adică aceste asemănări, se putea face ușor înțeles de ascultători, în viața cărora, de pildă, raportul dintre păstor și turmă era familiar, și putea fi ușor luat drept element de comparație pentru învățături mai grele, mai complicate pentru mințile lor simple, dar setoase de învățătură.

Cine nu știa că existau păstori buni, care își iubeau turmele, care le apărau, le duceau la pășune bogată, și la izvoare, dar erau și păstori răi, năimiți, care păzeau oile altora și care nu puneau suflet nici în păzirea, nici în apărarea, nici în hrănirea și adăparea lor.

Iată cum îl descrie Mîntuitorul pe păstorul cel bun: „oile ascultă glasul lui și el strigă oile pe nume... și cînd scoate oile sale, merge înaintea lor și oile merg după dînsul” (Ioan X, 3—4). „Păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru oi” (Id. v. 11). Pe de altă parte, năimitul nici măcar nu e considerat păstor în adevăratul înțeles al cuvîntului: „iară năimitul, care nu-i păstor, și nu i-s oile ale lui, cînd vede că vine lupul, lasă oile și fuge, și lupul le răpește și risipește oile” (Ioan X, 12).

Mîntuitorul s-a numit pe Sine „Păstorul cel bun” și s-a donit exemplu și model pentru sfinții Apostoli și pentru urmașii acestora, rînduindu-i să păstrească obștea credincioșilor pînă la sfîrșitul veacurilor. Istoria ni-l arată pe ucenicul Domnului că n-au prețuit, ca și Domnul lor, să-și dea și viața pentru propovăduirea și apărarea credinței. Căci rostul lor acesta a fost: să-L propovăduiască pe Hristos cel înviat din morți, ca Fiu al lui Dumnezeu care s-a jertfit pentru păcatele oamenilor, răsкупărindu-le toate vinovățiile, începînd cu păcatul strămoșesc. „Păstorul cel bun sufletul său și-l pune pentru oi”.

De-a lungul veacurilor, urmașii sfinților apostoli, episcopi, preoți și diaconii ca ajutători ai lor, au preluat misiunea de păstori de suflete, fiindu-le încredințată ca să-L propovăduiască pe Mîntuitorul și învățătura Sa și, prin Sfintele Taine de El instituite, să îndrumeze sufletele pe calea mîntuirii.

Aș vrea să mă opresc un moment, aici, asupra păstorilor de suflete din vremea noastră. Ei sînt înnoirea vieții sufletești a credincioșilor. Aceasta le-a fost misiunea din totdeauna și tot aceasta le este și astăzi, cînd sînt chemați s-o facă, punîndu-și și mai mult în valoare toate darurile pe care le-au

primit de la Dumnezeu, priceperea și harul sfințitor și învățator. Ei au făcut-o și în vremurile grele de aproape jumătate de secol de luptă împotriva credinței, din partea unei puteri materialiste și atee, care a dorit să-l scoată pe Dumnezeu din sufletele oamenilor și al întregului nostru neam. Ei au făcut tot ce au putut, în ciuda și luptînd cu piedicile care li se puneau la tot pasul ca să fie „păstori buni”, să-L țină viu pe Dumnezeu în sufletele credincioșilor și să păstreze în viața lor tradițiile strămoșești. Credincioșii, cu adevărată jertfelnicie, și-au îngrijit bisericile și au avut în preot pe „omul lui Dumnezeu”, cum îl numește Sfîntul Pavel în Epistola către Timotei (II Tim. III, 17). Ei l-au avut în preot pe cel care le-a făcut botezurile, cununile, înmormîntările și toate celelalte slujbe cerute de rînduiala unei vieți creștinești. E știut de toată lumea că mulți au fost opriți de la închinarea la Dumnezeu, că multe slujbe au trebuit făcute în taină, că în general nu s-a îngăduit ridicarea de noi locașuri de închinăciune, că viața religioasă a fost victimă multor îngrădiri. Acolo unde unii păstori, pradă unor slăbiciuni omenești, nu s-au dovedit întotdeauna „păstori buni”, credincioșii au fost cei dinții care i-au chemat la rînduială, și Biserica i-a îndrumat la îndreptare.

Păstorii cei buni, în ciuda tuturor îngrădirilor, au rămas însă lîngă credincioșii lor, și toți cei care s-au numărat printre aceștia, își vor lua plata de la Dumnezeu. Acum, fără îngrădiri, într-o țară nouă, liberă, eliberată prin sînge de martiri, toți păstorii de suflete trebuie să-și desfășoare din plinătatea vocației lor preoțești misiunea duhovnicească de înnoire a sufletelor, căci iată ne-a dat Dumnezeu marea favoare de a o putea face liberi, în sfîrșit, fără teamă pentru nimeni, nici pentru credincioși, nici pentru păstori, fără teamă de nimeni.

Intrăm în perioada Sfîntului și Marelui Post. Un prilej anume rînduit de Biserică pentru înnoirea sufletelor, pentru curățire prin mărturisire și prin Sf. Împărtășanie. Să răspundem chemării Bisericii. Fiecare preot să poată spune în conștiința sa: eu sînt păstorul cel bun, și să fie una cu credincioșii săi în așezarea duhovnicească: o turmă și un păstor, fiecare la nivelul parohiei sale, pregătind astfel ziua cînd vom fi toți creștinii de pretutindeni „O turmă și un Păstor” (Ioan, X, 16).

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

CUI PRODEST?

Aceasta este întrebarea pe care oamenii de bine, îndeosebi clerul și credincioșii Bisericii noastre strămoșești și-o pun în fața avalanșei de insinuări, invective pe care le aruncă asupra slujitorilor ei, îndeosebi asupra ierarhiei superioare. Cui folosesc atacurile pline de ură împotriva acelor slujitori care, aproape o jumătate de secol, în împrejurări deosebit de grele, s-au străduit să apere credința strămoșească, să mîngie poporul și să întrețină în suflete flacăra sfîntă a speranței într-o dreptate ce trebuia să vie și a venit, slavă Domnului!

Nu este în intenția noastră de a polemiza cu cei ce, cu drept sau fără drept, se erijează în postura de judecători, chiar dacă ei sînt dintre slujitorii altarelor. Nu ne constituim în situația de apărători ai nimănui și nici nu credem că cei vizați ar avea nevoie de apărători. O vor face ei singuri, dacă va fi nevoie, cu înțelepciunea și capacitatea pe care o au. Dar e cu neputință să nu te tulburi sufletește văzînd cum sînt improșcați cu noroi, cu o sadică plăcere, membrii Sfîntului Sinod. Ni se pare că se urmărește crearea unui decalaj între credincioși și între păstorii lor sufletești. „Bate-voi păstorul și se vor risipi oile” — zice cuvîntul Scripturii.

Se pomenește azi tot mai mult de numele pastorului Tökes. El a fost prigonit și pedepsit de episcopul lui. Am cercetat presa în

(Continuare în pag. a 2-a)

Prot. Dr. Gheorghe Lițiu

Grigore Ureche (400 de ani de la naștere)

S-a născut la 1 martie 1590. A învățat în colegiul iezuit din Lemberg Poloniei, unde se refugiasse tatăl său. Aci viitorul cronicar a prins gust pentru preocupările istorice. Mai tîrziu ajunge în Moldova mare spătar și apoi mare vornic al Țării de jos (1642). În această din urmă calitate și-a scris cronica sa.

Este cea dintîi cronică românească care cuprinde evenimentele din Moldova de la descălecat pînă la a doua domnie a lui Aron Vodă (1359—1595). Cu această cronică începe perioada românească a istoriografiei noastre, deosebit de veche istoriografia slavonă.

Din „Predoslovie” aflăm izvoarele din care s-a inspirat cronicarul: „Ietopisețul moldovenesc”, cronica oficială a țării; „scrisorile străine”, adică cronicari poloni, tradiția păstrată din bătrîni, pentru partea finală a cronice și urmele istorice ale trecutului, în care citează Valul lui Traian.

Mobilul care l-a determinat să-și scrie cronica sa este dragostea de patrie, de care va fi călăuzit în povestirea evenimentelor, respectarea adevărului, imparțialitatea și considerația asupra izvoarelor istorice pe care le va întrebuița.

Concepția istorică a lui Ureche este teologică. În faptele pe care le expune el vede mereu mina lui Dumnezeu, a cărui voință supremă cîrmuiește omenirea. Stăpînirea pămîntescă este de drept divin. Idealul creștin al cronicarului se vede și în chipul în care el privește raporturile dintre Domni și supușii săi — supunere din dragoste și nu din frică.

După Gr. Ureche istoria are rol de educare a prezentului, prin trecut, în vederea pregătirii viitorului. Ea are menirea să dea norme de conducere, să servească

de îndreptar conducătorilor, să-i facă să se folosească de experiența trecutului. Istoria are datorită să arate cele bune și cele rele, cele bune spre învățătură, cele rele spre evitare.

Ideile cronicei lui Ureche au mare valoare istorică. El este primul scriitor român care exprimă ideea latinității noastre, căutînd să dovedească afirmarea „că de la Răm ne tragem”, prin asemănările lexicale pe care le găsește între limba română și cea latină. Altă mare idee este conștiința originii comune a Românilor din Ardeal, Țara-Ungurească și Maramureș, care întocmesc un singur neam cu Moldovenii.

La aceste idei de ordin național se adaugă cele privitoare la organizarea socială și politică a țării. Datorită acestor idei, Cronica lui Ureche este „și o carte de doctrină a unui om care judecă” (P. P. Panaitescu).

Cronica lui Gr. Ureche este primul semn al maturității noastre literare. În ea, cugetarea românească își găsește o strălucită afirmare. Deși impregnată cu elemente religioase, noua orientare istorică a cronicarului se vădește totuși printr-o formă original-românească de viață intelectuală, care îndreaptă spiritul lui spre înalte considerații de ordin național, politic și social. Dacă la aceasta mai adăugăm că în opera lui Ureche se caută promovarea adevărului, el poate fi socotit cel dintîi cronicar care a contribuit la promovarea cugetării românești.

Moare în 1647. Prin concepția lui istorică și prin ideile pe care le-a promovat, numele lui Gr. Ureche rămîne nepieritor în istoriografia românească.

Prot. Ieremia B. Ghita

Sfîntul Ioan Gură de Aur: LA ÎNCEPUTUL POSTULUI

Iarăși ne cheamă sfîntul post la roadele cele bune, iarăși ne pregătește spre luptă, iarăși ne vrea să fim curajoși ca să ne declaram biruitori asupra păcatelor și să ne arate frumusețea mai strălucitoare a sufletului și prin strădanii să ne împletească nouă cumună capetelor noastre.

Căci ce este postul, decît cununa celor ce se luptă, pricina răsplății și calea mîntuirii? Postul ne trece din robie în libertate, din captivitate ne readuce în patrie, postul vindecă rănila sufletului, postul reface sufletul rănit de păcat, îl întărește, încurajează cugetul, aduce frica de Dumnezeu, nimicește viciile, liniștește gîndurile.

În zilele postului, plăcerile se sting, virtuțile înfloresc și conștiința se arată a fi mai curată și trupul în suflet îl schimbă, căci duhovnicește îl face după fire.

Bucură-te în post și nu fi trist ca făpturii care-și smoleau fețele lor spre a fi văzuți de oameni și-și pierdeau astfel plata postului.

Al Domnului este acest cuvînt: în post unge capul tău și spală-ți fața ta cu fapte bune, luminează-o cu virtuțile, ca Mie să mi te arăți că postești, care văd cele ascunse.

Nu te neliniști, iubite, pentru post (căci este) maica virtuților, rodnicia bunătaților, izvorul cunoștinței, baza credincioșiei, frate de luptă cu sfinții, tovarăș al Duhului prin care plăcerile

fug de noi, diavolii se risipesc, ura se liniștește, pofta moare iar virtuțile trăiesc și strălucesc în noi, prin care pasiunile se liniștesc și tumultul plăcerilor se răsfîrîng, iar mintea plutește liniștit, căci nimeni nu poate să o oprească de la curgerea cea frumoasă spre portul virtuții...

Să avem ajutoare sora postului, zi de rugăciune, chiar și mort să fie cineva chiar și ispitit sau altceva (avînd) din cele rele, rugăciunea și postul îl vor ajuta.

Și de ce zic? Postul îi fugărește pe diavoli, topește tirania lor, mai ales dacă avem rugăciunea în ajutor: postul și rugăciunea lui Ilie l-au dus la cer, pe miniviteni i-a scăpat de la moarte, postul pe Daniel l-a păzit nevătămat între lei, postul pe cei trei tineri i-a păstrat nevătămați în mijlocul plăcerilor, postul pe Moise l-a învrednicit slavei celei negrăite, postul pe Elisei l-a făcut cel mai mare între prooroci.

Și ce altceva mai mult voi zice?

Dacă postul n-ar fi fost leacul mîntuirii și păzitorul vieții nu l-ar fi cerut Dumnezeu dintru început. Căci dacă ar fi postit Adam, moartea n-ar fi ajuns la el și nici n-ar fi căzut de la el cîntecul pe care i-o dăse Dumnezeu, nici n-ar fi fost aruncat din rai pentru mîndrie, nici n-ar fi fost condamnat să lucreze o viață, cu adevărat fiindcă a

ascultat de legea trupului de aceea a venit într-o moarte.

Postul este hrana ingerilor și cu cît mai mult. Mîntuitorul a postit nu că ar fi avut nevoie de leacul postului, ci ca să ne dea nouă pilda folosului postului spre mîntuire.

Ia deci postul tovarăș în toată viața, ca să te păzească, ca să te izbăvească de moarte, ca să te ferească de ispite și să te ducă în portul împărăției cerești prin harul Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos, cu mărirea Tatălui și a Sf. Duh în vecii vecilor. AMIN.

P.G. 60, col. 713—714

Trad. de Ierod. drd.
Visarion Dumitru Bălțat

Apel către mame*

Opriți vă rugăm măcelul din ginecologii care au ajuns abatoare de copii (avorturi).

Guvernul s-a bazat pe conștiința curată a mamelor că vor naște copii în libertate, iar unele mame n-au înțeles acest lucru, transformînd această libertate, într-un nou genocid al pruncilor, care trebuiau să se bucure de această libertate...

Numai legea poate opri acest măcel. Acești copii trebuie să se bucure de același soare pe care ni l-a dat Dumnezeu pentru toți, iar țara noastră trebuie să fie o Românie Mare nu s-o micșorăm. Nu vrem să coboare minia lui Dumnezeu pentru România care a ajuns o țară sîntă.

„O, ce inimă de piatră / Sînt în voi, mamă și tată, / Voi mîncăți și vă distrați / Și copii-i aruncați. // Pentru ce m-ați omorît / Ce, n-aveam loc pe pămînt; / Nu s-a găsit loc pentru mine / Și-o bucată de pine?”

Așteptăm publicarea acestui apel către mame.

* Semnat de 21 de femei din Galați. (Originalul scrisorii cu semnăturile se află la redacție).

În fața unei astfel de situații se cuvine să ne reamintim că porunca dumnezeiască: „Să nu ucizi” se referă și la uciderea pruncilor.

Rugă pentru eroii căzuți pentru libertatea, dreptatea și demnitatea poporului român

Doamne Dumnezeul nostru cea ce ai legat de-a pururi pe cei vii de cei morți prin văpaia iubirii și prin credința întru Tine, care prin Sfânta Înviere ne-ai insuflat tăria nădejzii învierii noastre și prin înălțarea la cer ne-ai arătat prin Fiul Tău iubit care ne este calea și unde ne este destinul; Tu, Doamne, slăvit să fi în veci că ne-ai dăruit eroi însușiți de idealul de libertate, dreptate, liniște și pace, pentru înfăptuirea cărora au luptat până la mucenicia lor. Ție Doamne, îți datorăm aceasta, Ție și bravilor eroi, care întăriți de Tine și-au vărsat sângele, jertfindu-și viața și tinerețea lor pentru ridicarea de sub tiranie și pentru adevărata noastră unire. Pe acești vrednici de cinstire eroi, prin care poporul nostru și-a plătit dreptul la viață, odih-

nește-i în pace, căci înaintea noastră ei sînt chipul și podoaba virtuților creștine. Lupta cea bună au luptat, calea au săvîrșit, credința au păzit și au adormit în Domnul, veșnicind în miinile unui neam libertatea, dreptatea și unirea, întemeind-ne o țară nouă prin mucenicia lor.

Fă, Doamne, ca sufletele noastre din tată în fiu să înalte înaintea Ta rugăciuni săvîrșite din dragoste către ei, iar pămîntul pe care au căzut și își au mormîntul să odrăslească flori din tinerețea lor, ca să le știm schimbată jertfa în podoabă.

Dă-ne putere, Doamne, să le cinstim jertfirea prin muncă și virtuți creștinești și cetățenești. Amin!

Pr. Gh. Oltean
Covasna

Cuvînt și faptă

MOTTO:

„Mai ard în Piață încă luminări
Ce vor să-nsemne-aducere aminte
De cei ce au plecat pe lungi cărări
Fără întoarcere. Spre locuri sfînte!“

*Copil fiind, din călimara veche
Am scos opt linii frînte și curbate
Și le-am unit frumos cite-o pereche
Scriind sfîios cuvîntul LIBERTATE*

*Cuvîntu-acesta mi-a rămas în minte
Sclipind ca torța ce se-aprinde seara...
Dar sensul lui atîta de fierbinte
L-am înțeles acum, cînd toată țara,*

*S-a ridicat o singură ființă
Cu Moș Crăciun venind de la cîmpie
Să zdruncine cumplita suferință
Înlăturînd hidoasa tiranie*

*Și am văzut acest cuvînt cuminte
Mustind în neaua de pe troțurare —
Era sculptat în sîngele fierbinte
Vărsat de tineretul în vîltoare*

*L-am mai văzut în steaguri tricolore
Ce proslăveau victoria deplină —
Scandat din inimă, nesfîrșite ore
Izvor nestins de viață și lumină*

*Cuvîntu-acesta mai presus de toate
L-am întîlnit în glasuri de copii
Ce se jucau în plină libertate
Pe tot întinsul scumpei Românie*

*Deci fiți binevenite-n țară iară
Cuvînt și faptă fapte-nstrăinate
Vă vom păstra de azi ca pe-o comoară
În inimile noastre nepătate!*

Ing. Păun Malacu

CUI PRODEST?

(Continuare din pag. 1-a)

limba maghiară; am stat de vorbă cu preoți și credincioși maghiari. Nici un cuvînt de osîndă, nici din partea pastorului prigonit, nici din partea credincioșilor. Dimpotrivă, o tăcere care nu înseamnă deloc justificare a faptelor celui vizat ci o „acoperire” în duh creștinesc de la care am avea și noi ceva de învățat. Este un blestem oare pe poporul acesta ca în marile momente ale istoriei, ca acela prin care trecem, să fie denigrați conducătorii lui spirituali? La vremea sa, mitropolitul Sava Brancovici și cei din vremea sa au fost judecați pentru „punctele” calvinizante pe baza cărora trebuiau să-și desfășoare lucrarea de păstorie. Se știe, aceste puncte au rămas pe hîrtie, fără urmări în viața poporului. Marele mitropolit Andrei Șaguna a fost osîndit ca „om al habsburgilor” pentru că, întrevăzînd eșecul Revoluției din 1848, din cauza neunirii popoarelor asuprite, a căutat să sprijine interesele poporului său prin activitatea pe care a desfășurat-o. Mitropolitul Miron Romanul și mai ales mult năpăstuitul Vasile Mangra au fost etichetați ca „trădători” de neam, pentru că, în viziunea lor politică — poate greșită, dar sinceră — nu vedeau, în împrejurările de atunci, salvarea școlii și Bisericii românești decît ajungînd la un „modus vivendi” cu stăpînirea de atunci. Dacă războiul prim mondial ar fi avut alt deznodămînt, ei ar fi fost eroi, dar așa cum, slavă Domnului! — s-a încheiat, ei au fost osîndiți și ultimul chiar scos din dipticele bisericești ca un eretic.

În zilele noastre ierarhii noștri sînt osîndiți pentru motive de ordin politic. Oare oamenii aceștia n-au făcut nimic bun pentru poporul acesta și pentru Biserica lui? Ne referim la cei din Transilvania pe care-i cunoaștem bine. Toți s-au ridicat la treapta înaltă a slujirii arhiericești, nu pe „merite” de ordin politic, ci prin pregătirea lor de înaltă ținută profesională, prin capacitatea lor de a reprezenta Biserica noastră cu demnitate în dialogul creștin care are loc în zilele noastre. Mulțimea bisericilor renovate, unele ridicate din nou, cultura teologică promovată prin osîndia lor și alte frumusețe realizări, nu pot fi nesocotite pentru unele atitudini de complexanță pe care au trebuit să le arate, împotriva convingerii lor intime. În arhiva Episcopiei Aradului trebuie să se mai afle acte prin care se porunceau urmărirea monahului Antonie Plămădeală. În anii 70, în Mitropolia Banatului s-au publicat catehisme și cărți de rugăciune cu un mic catehism împotriva îngrădirii activității de îndocitrinare a credincioșilor. Alte fapte vin să ateste grija acestor ierarhi pentru apărarea credinței strămoșești în împrejurările de tristă amintire prin care am trecut cu toții.

O înnoire a vieții noastre bisericești este necesară, fără îndoială, dar nu dărîmînd instituții și așezăminte canonice, pentru a ridica alte „noi” vom reuși să promovăm un duh de viață nouă cerut de vremile noi care se arată la Orizontul vieții noastre. Ne aflăm în Sfîntul și marele post al Patimilor Domnului. Să ne pătrundem tot mai mult de cuvintele Sfîntului Efreim Sirul: „Doamne și Stăpînul vieții mele, duhul trîndăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpînie și al grărijii în deșert nu mi-l da mie... să nu osîndesc pe fratele meu...”

Religia și viața omenească

Accentuînd legătura dintre om, în viața de aici, și existența lui în viața de dincolo, un mare om de știință (fizicianul Amper), sfătuita pe un tînăr: „Ținere, ai doi ochi. Cu unul privește științele naturale, dar cu celălalt, cu ochiul credinței, reflectează asupra realităților nevăzute. Ascultă cu o ureche pe savanți, iar cu cealaltă fii atent la glasul Ziditorului. Procedînd astfel, vei cunoaște pe Cel ce este începutul oricărei gândiri și vei ajunge să înțelegi și existența omenească în ansamblul ei într-un mod echilibrat”.

1. Într-adevăr, marile epoci din istoria unei națiuni au fost, în același timp, și perioade de unire a științei cu o înfloritoare viață religioasă. Pe temeiul inspirației izvorită din ochiul științelor naturale și din ochiul credinței, omul a cultivat o atitudine cel puțin civilizată. Întreaga cultură, toată viața spirituală sînt și fiice ale religiei, vin de la religie și orientează spre adevărurile eterne. Întu-necarea conștiinței, tensiunea dramatică dintre conducători și poporul condus, descompunerea unor popoare și imperii corespunde acelor răstimpuri în care valorile religiei au fost neglijate, subestimate, ori chiar persecutate. Atitudinea împotriva lui Dumnezeu, tăgăduirea de către om a Creatorului său, au dus și duc la nimicirea umanității însăși.

2. Ei bine, între marile religii, creștinismul are un loc cu totul aparte. Istoria creștinismului este și istoria renașterii lumii însăși. Cultura a două mii de ani e plină de inspirațiile religiei creștine. Creștinismul este religia speranței și a tămăduirii unor răni adînci din sufletul ars de setea de a-și restabili legătura cu Dumnezeu. Foarte pe scurt: Creștinismul este religia mîntuirii de tot răul moral, de păcat. Iar problema răului în lume este cuprinsă în modul în care omul se folosește de libertatea sa: spre realizarea, din ce în ce mai puternică, a binelui, sau spre săvîrșirea răului.

3. Religia creștină poate mîntui lumea pentru că rezolvă marea problemă a colaborării dintre voință și harul dumnezeiesc. Dumnezeu nu ne mîntuie fără noi. Dacă răul din noi ar fi învins fără participarea liberă și conștientă a voinței, n-am avea dreptul la nici o răsplată.

Prin învățătura și energiile sale creștinismul cheamă pe om să săvîrșască binele din proprie decizie după pilda Mîntuitorului. Cît de grăitor este, de pildă, acest imperativ al Mîntuitorului: „De voiește să fie cineva mai mare între voi să vă slujească, căci și Eu n-am venit să fiu slujit ci să slujesc altora” (Cf. Marcu 10, 43—45). Învățătura și viața Mîntuitorului Hristos este prelungirea iubirii slujitoare în veșnicie.

4. Prin Iisus Hristos-Domnul nostru, știm că omul este mai de preț decît toată lumea (Matei 16, 26) și înțelegem că ne continuăm existența și după

moarte. „Fără Iisus Hristos — spune învățatul matematician și filozof, Pascal — noi n-am fi știut nici ce este viața, nici moartea, nici Dumnezeu, nici noi înșine”. „Întru lumina Lui vom vedea lumină!” Această lumină, a vieții, nu aprinde patimi, ci liniștește și trezește în om hotărîri potrivite cu demnitatea și valoarea sufletului, cu destinul său.

5. Creștinismul spiritualizează raporturile firești dintre oameni cu ajutorul și puterea lui Dumnezeu ascuns în poruncile Sale. Decalogul este glasul ordinei celei veșnice în lume. Cele zece porunci reprezintă îndreptarul de căpetenie al unui corect și frumos comportament civic și moral. Ele conferă adevărata autoritate legilor civile izvorîte din legea morală naturală și apără năzuințele firești ale omului.

Iar dacă Decalogul cuprinde ideile fundamentale ale raportului omului cu Dumnezeu și cu semenii săi, „Predica de pe Munte” (Matei 3, 12) recomandă practicarea liberă, din proprie convingere deci, a celor mai înalte virtuți. De aceea, cele nouă Fericiri reprezintă Legea Libertății spre desăvîrșirea vieții. Iar desăvîrșirea în Hristos n-are hotăr. Ea lucrează, dinăuntru, o transformare profundă a vieții care constă, înainte de toate, într-o inimă tot mai curată. Căci ordinea exterioară cere, neapărat, o susținută disciplină interioară, o biruință asupra noastră înșine. Prin urmare astfel de biruință ne și definim ca ființe libere și raționale în această lume. Ruga Psalmistului: „Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele”, rămîne necontenit actuală.

6. Fericirile îndrumază năzuințele profunde ale sufletului în istorie. Iar istoria este mers spre Împărăția lui Dumnezeu. Ea este smerenie, modestie, blîndețe, strădanie pentru înfăptuirea dreptății, curaj al suferinței pentru triumful adevărului, pace, bucurie pentru a fi mai buni. Aceste virtuți îl re-masc pe om, în măsura în care se lasă străbătut de harul lui Dumnezeu. De aceea, Poruncile și Fericirile promovează și actualizează valorile autentice ale religiei creștine. Participarea la Sfînta Liturghie în Duminici și sărbători are o însemnătate hotărîtoare în formarea unei spiritualități superioare spre sfîntirea întregii vieți. Sfînta Taină a Mărturisirii, atmosfera de har a Sfîntei Liturghii, ne spală ochii conștiinței ca să înțelegem că Dumnezeu ne-a iubit și ne iubeste.

7. Prin rînduieșile ei, deci, religia creștină se constituie în izvor de forță morală și îl pune în slujba vieții. De aceea, în toate strădaniile credincioșii diferitelor confesiuni creștine aud cuvintele Mîntuitorului: „Eu sînt calea, adevărul și viața” (Ioan 14, 6). Prin El și cu El viața omenească este, aici și în eternitate, o adevărată și mare binecuvîntare.

Pr. Gheorghe Rădulea

Ca libertatea noastră să fie deplină

În sfînta Evanghelie de la Ioan ni s-a păstrat un scurt dialog, între Domnul Hristos și Iudei care crezuseră în El, dialog cu privire la libertate. Astfel, din relatarea sfîntului Evanghelist Ioan știm că „Iisus a zis către iudeii care crezuseră în El: De rămîneți în cuvîntul meu, sînteți cu adevărat ucenicii mei; și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Ioan 8, 31—32). Știm de asemenea că, auzind aceasta, iudeii i-au răspuns (lui Iisus): „Noi sîntem sămînța lui Avraam și nici odată nimănui n-am fost robi; cum zici Tu că, „veți fi liberi?” (Ioan 8, 33).

Ca răspuns la această întrebare, „Iisus a rostit către ei: Amin, amin, grăiesc vouă: oricine săvîrșește păcatul, rob este păcatului” (Ioan 8, 34). Din aceste cuvinte înțelegem că Domnul Hristos avea în vedere libertatea lăuntrică, libertatea morală, libertatea deplină, pe cînd iudeii se gîndeau doar la libertatea socială, la libertatea cea din afară, la o libertate nedeplină. Libertatea din afară, pe care o aveau în vedere iudeii era o libertate moștenită de la părinții lor, era un bun pe care îl l-au primit și l-au păstrat și pe care îl afirmau ca o realitate indiscutabilă, cînd spuneau: „Noi niciodată nimănui n-am fost robi”; cu alte cuvinte: „Noi sîntem liberi”. Fiul lui Dumnezeu însă nu se gîndea la o astfel de libertate, cînd spunea: „Adevărul vă va face liberi”, ci avea în vedere libertatea pe care o aduce credința în Evanghelie și în cuvîntul Lui, credința în El însuși, devreme ce cuvîntul îi era îndreptat către „iudeii care crezuseră în El”. Celor ce au crezut le-a spus Mîntuitorul: „De rămîneți în cuvîntul meu, sînteți cu adevărat ucenicii mei și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi”. Libertatea la care se referă Domnul Hristos este libertatea celor ce cred în El, a celor ce împlineesc cuvîntul Lui, este libertatea pe care o au ucenicii Mîntuitorului, este libertatea pe care o au și o pot avea numai cei ce cunosc adevărul, cei ce îl cunosc și îl urmează pe Cel ce a zis: „Eu sînt calea, adevărul și viața” (Ioan 14, 6) și Care a venit în lume ca să mărturisească adevărul (Ioan 18, 37). Libertatea aceasta este libertatea celor ce nu mai sînt robi păcatului. La o astfel de libertate trebuie să năzuiască toți oamenii, deci și aceia care pot spune pe bună dreptate: „Noi niciodată nimănui n-am fost robi”, căci cineva care mai este rob păcatului, încă nu e liber, chiar dacă are libertatea socială.

Sfîntul Apostol Petru atrage atenția ca „ce te biruiește, te și stăpînește” (II Petru 2, 19). Convinș de aceasta, el îi îndemna pe credincioșii creștini, spunîndu-le: „Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperămînt al violenței, ci ca robi ai lui Dumnezeu” (I Petru 2, 16). La fel învață și Sfîntul Apostol Pavel, care, în epistola sa către Galateni, scria: „Întru liber-

tatea cu care Hristos ne-a făcut liberi, țineți-vă cu tărie și nu vă prindeți iar în jugul robiei” (Galateni 5, 1) și mai departe: „Voi, fraților, ați fost chemați la libertate; numai nu vă folosiți de libertate cu prilejuri trupesti, ci sluiți-vă, prin iubire, unii pe alții” (Galateni 5, 13). Potrivit acestor îndemnuri, libertatea — cit o avem, cea din afară și cea dinăuntru, — sîntem dator să o folosim pentru binele nostru și al celor din jurul nostru, făcînd din ea prilej de înmulțire a iubirii și a slujirii frățești, libertatea fiindu-ne nouă prilej de viață superioară, din care să lipsească patimile, — ca de prinderi păcătoase — și chiar și păcatele, — ca fapte singuratic de călcare, cu deplină voință și știință a legii lui Dumnezeu. — Aceasta cu atît mai mult cu cît știm că „cel ce săvîrșește păcatul este rob păcatului” și că „ceea ce te biruiește aceea te și stăpînește”.

În continuarea îndemnului de a ne sluji unii pe alții, ca oameni liberi, prin iubire, — sfîntul Pavel afirmă că „toată legea se cuprinde într-un singur cuvînt, în acesta: Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Galateni 5, 14). Amintind aceasta, Sfîntul Apostol vrea să ne încredințeze că iubirea frățească, — prin care ne dezrobim și ne îndepărtăm de minie, de ură, de gîndul la răzbunare, de dorința de a face rău aproapelui, — duce la libertatea adevărată și este un semn, o dovadă a libertății lăuntrice. După învățătura aceluiași Apostol Pavel, libertatea adevărată o au cei ce biruiesc cu duhul faptele trupului (Romani 8, 13), de aceea ei și dă îndemnul: „Umblați duhovnicește și nu veți împlini poftele trupului” (Galateni 5, 16). Iar pentru o lămurire cît mai deplină, Sfîntul Pavel arată și care anume sînt faptele trupului, care trebuie să fie îndepărtate, căci scrie: „Faptele trupului sînt cunoscute ca unele ce sînt: Desfrînarea, necurăția, destrăbălarea, slujirea idolilor, fermecătoria, vrăjbiile, sfada, rîvnirea, gîlcevrile, minile, dezbinările, deosebirile, pizmăurile, bețiile, defăimările și cele asemenea acestora” (Galateni 5, 19—21). Cei ce trăiesc în astfel de păcate, n-au ajuns la libertatea fiilor lui Dumnezeu, fiindcă sînt robiți trupului și duc o viață inferioară, cu fapte de rușine, care îi stăpînesc și îi fac robi păcatului. Viața inferioară trebuie depășită prin faptele cele bune, pe care le lucrează Duhul Sfînt în cei care-L caută pe El, căci „unde este Duhul Domnului, acolo este libertatea” (II Cor. 3, 17). Iar Duhul Sfînt lucrează în credincioși cele ce îi sînt proprii, adică „roada Duhului”, care este „dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor” (Galateni 5, 22). Orice strădanie de a înlătura faptele trupului

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. Teofil Părdian

APEL

După emiterea Decretului nr. 9 din 31 decembrie 1989, care a abrogat Decretul nr. 358 din 2 decembrie 1948, pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic, un grup de 3 Episcopi și 2 Ordinari, fără a fi recunoscuți legal și fără a cere recunoașterea cultului pe care îl reprezintă, conform legilor țării, au formulat *expres și ultimativ*, prin presă și memorii adresate Organelor de Stat, o serie de revendicări patrimoniale, pretinzând, pe seama lor („a noastră”), restituirea „*tuturor bunurilor*” aparținând fostului cult greco-catolic.

Aceste cereri contravin:

— *Spiritului și prevederilor Decretului nr. 358/1948* (Redăm în anexă acest decret spre documentare).

— *Spiritului de dreptate*, pentru că nu respectă nici legea și nici echitatea — ce trebuie să ne fie primul temei al Statului de drept pe care îl făurim azi, — atunci când pretind și revendică, împotriva dispozițiilor normative în vigoare, realității și valori materiale ce au un regim juridic bine stabilit.

— *Spiritului creștin*, deoarece, prin cererile formulate și înverșunarea folosită, par să uite că cei ce sînt „una întru Hristos” se înțeleg și se împacă dincolo de vremelnicia și aparența (mimicția) materiei, prin smerenie, bunăcuviință, răbdare și bunătate;

— *Spiritului de istorie națională*, pentru că, împotriva tradiției noastre bisericești, — în care Biserica Ortodoxă Română, Biserica moșilor și strămoșilor, a trăit pe aceleași meleaguri, cu Biserica soră română greco-catolică (unită) ce s-a rupt în chip samavolnic în anii 1698—1701 din trupul ei, i-a recunoscut acesteia aportul cultural și i-a primit ființă atunci când aceștia au revenit în sinul ei, — înțelegând, prin vorbe și atitudine neînțeleasă cumpănite, să semene vrăjbi.

— *Spiritului de omenie românească* fiindcă vrea să înlocuiască toleranța confesională și etnică, de dialog și consens național, cu o ruptură sufletească, națională și politică, pe care zilele de astăzi o repudiază.

Vrem să rămânem frați, români cu același trecut de suferință și glorie, cu un prezent în înfrățire și un viitor luminos spre binele nostru și al celor ce ne urmează.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Profesorii și studenții
Institutului Teologic Universitar
din Sibiu

22 februarie 1990

DOCUMENTAR:

Aspecte ale relațiilor Bisericii Ortodoxe Române cu grupul de Episcopi și Ordinari care ridică pretenții și revendicări patrimoniale

Materialele difuzate în presă, radio și televiziune, și cereri către Organele de Stat a unui grup de 3 Episcopi și 2 Ordinari ai Riturului grec al Bisericii Catolice din România, de a se restitui pe seama lor, indiferent de voința credincioșilor, toate bunurile parohiilor fostului cult greco-catolic (unit), azi proprietate a parohiilor ortodoxe (formate prin revenirea la Biserica Ortodoxă a credincioșilor foști greco-catolici în anul 1948, octombrie, 21, ca și bunurile fostelor unități administrative ale fostului cult greco-catolic (unit) trecute prin Decretul nr. 358 pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic din 2 decembrie 1948, în proprietatea Statului, ridică o serie de întrebări, generează reacții, stimează interese și presupune lămuriri.

Aceasta, mai ales că grupul respectiv întirzie să ceară recunoașterea cultului conform legilor în vigoare și declară: „Nu acceptăm retrocedarea bisericilor pe baza numărului credincioșilor, ci retrocedarea bisericilor care ne-au aparținut”, și revendică „prelucrarea de fapt”, ca și „transferul autentic și integral, sub autoritatea noastră a bunurilor legal deținute anterior de cultul nostru” (ne întrebăm: Care cult? — cultul greco-catolic (unit), conform Constituției din 1923 și a Legii cultelor din 1928, sau Riturul grec al Bisericii catolice din România, căruia de fapt se consideră că aparțin Episcopii și Ordinarii ce ridică pretenții, în baza Concordantului denunțat la 1948 de către Statul român). La fel ne întrebăm: În baza cărui drept se ridică pretențiile formulate? Fără consimțământul credincioșilor?, peste voia parohiilor, a comunităților de credincioși, proprietate a acestor bunuri, ca persoane juridice recunoscute după legile țării? Dorește să obțină aceste bunuri prin presiuni și forță? Prin acte de intimidare, ostentative și violente?

Întrebăm la fel: Cine sînt oare acești clerici nereveniți la Ortodoxie în anul 1948 (unii pe atunci protopopi), rămași în cadrul cultului romano-catolic recunoscut legal în România, în clandestinitate, azi Episcopi și Ordinari catolici? Cu ce drept revendică pe seama lor bunurile credincioșilor români ortodocși, constituiți în parohii, cu personalitate juridică, formate, cu adevărat, din credincioși vechi ortodocși și cu credincioși reveniți în 1948 din rîndurile fostei Biserici greco-catolice (unite), dar azi ortodocși, botezați și crescuți în Biserica mamă, fii ai aceleiași neam și credințe ortodoxe, niciodată ai Riturului grec al Bisericii catolice, așa cum vor să-i considere Episcopii și Ordinarii care ridică pretenții. În această stare pot fi considerați cel mult oameni vîrstnici care au trecut în decenii șapte al vieții lor.

Față de cele de mai sus considerăm, fără să greșim, că relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română, națională și majoritară, și grupul de Episcopi și Ordinari ai Riturului grec al Bisericii catolice din România trebuie privite sub trei aspecte: — juridic, — bisericesc și — național sau etnic.

— Sub aspect juridic este vorba de o situație complexă, centrată în jurul a cîtorva acte normative;

— Sub aspect bisericesc, discuția se concentrează asupra Bisericii, ca instituție cu personalitate juridică, și asupra comunităților de credincioși organizați în parohii, ca persoane juridice, în cadrul Statului de drept;

— Sub aspect național, mă refer la necesitatea de consens social și unitate spirituală românească, teologică, confesională și etnică, ce se relevă ca imperativ al prezentului istoric de libertate, democrație și demnitate umană pe care îl trăim.

Cu privire la aspectul juridic relevăm situația juridică determinată de următoarele acte normative care pun în

lumină adevăratele raporturi ce trebuie stabilite în condițiile date:

1. Actul unirii cu Roma din 1698—1701, în baza căruia, în mod samavolnic și din interese străine de neamul nostru, ia ființă Biserica greco-catolică (unită) ca o frîntură din trupul Bisericii mame strămoșești, Biserica Ortodoxă Română. În ciuda dezbinării însă cele două biserici românești din Ardeal au viețuit frățește și au acționat în comun în interesul neamului românesc în vremuri de mari încercări: la 1848, pe cîmpia libertății de la Blaj, la 1 decembrie 1918 la Alba Iulia, cînd s-a scandat de către participanți, români ortodocși și greco-catolici: „Vrem să ne unim cu Țara și să fim o singură Biserică”, ca și la 1939 cînd s-a încercat reintegrarea Bisericii românești din partea mitropolitelor celor două biserici surori.

2. Constituția din 1923 (art. 22) prevedea existența a două Biserici românești: Biserica Ortodoxă Română dominantă, religia marelui majorității a românilor, și Biserica greco-catolică (unită) care avea întietate față de celelalte culte.

3. Legea cultelor din 1928 prevedea pe lîngă Biserica Ortodoxă Română, dominantă, și 8 culte istorice: cultul român greco-catolic (unit), cultul catolic (de rit latin, de rit greco-rutean și de rit armean), cultul reformat (calvin), evanghelic-luteran, unitarian, armeano-gregorian, mozaic și mohamedan.

4. Concordatul încheiat la 1929 între guvernul român (regal) și Vatican, prin articolul 2, contrar Constituției și Legii cultelor, desființează practic cultul român greco-catolic (unit) autonom și stabilește acestuia calitatea de Rit grec al Cultului catolic din România (alături de ritul latin și ritul armean), iar organizațiilor și unităților administrative ale acestuia „canonic și legal constituite” le acordă personalitate juridică „conform dreptului comun al țării”.

5. Decretul nr. 151 din iunie 1948, denunțînd Concordatul, restabilește situația legală conform Constituției și Legii cultelor din 1928.

6. Decretul 177 din 4 august 1948, privind regimul legal al cultelor impune înregistrarea, — la cerere însoțită de Statutul de organizare și funcționare și Mărturisirea de credință, — tuturor organizațiilor religioase pentru a li se recunoaște calitatea de cult religios cu personalitate juridică. Astfel au fost înregistrate și recunoscute 14 culte, între care: cultul ortodox, cultul romano-catolic, reformat, evanghelic C.A., luteran sinodo-presbiterian, ș.a.

Credincioșii fostului cult-greco-catolic (unit) nu s-au constituit, organizat și înregistrat ca un cult religios conform decretului, ci au revenit în sinul Bisericii mame, din care s-au desprins cu două veacuri și jumătate în urmă, realizîndu-se astfel reintegrarea Bisericii Ortodoxe Române la 21 octombrie 1948. Credincioșii și clericii reveniți la Ortodoxie s-au integrat în parohiile ortodoxe aducînd cu ei întregul patrimoniu al parohiilor lor, proprietate a comunităților parohiale (biserici, case parohiale, terenuri, etc.).

Este adevărat însă că o parte din clerici și ierarhii fostei biserici greco-catolice integrați prin Concordat în cadrul Bisericii romano-catolice — n-au revenit la Biserica Ortodoxă Română, ci au rămas în cadrul cultului catolic, în clandestinitate, susținuți moral și material de acesta.

7. Decretul 358 din 2 decembrie 1948, pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic dispune: „În urma revenirii comunităților locale (parohii) ale cultului greco-catolic la cultul ortodox român”, unitățile administrative centrale, instituțiile și organizațiile fostului cult greco-catolic (protopopie, eparhii, mitropolie, instituții, etc.), încetează de a mai exista”, și reglementează regimul juridic al averii, mobile și imobile, al acestor unități, trecînd în proprietatea Statului toate aceste bunuri, „cu excepția expresă a averii fostelor parohii”.

8. În sfîrșit, Decretul-lege nr. 9 din 31 decembrie 1989, abrogînd Decretul 358/1948, stabilește o serie de perspective juridice, dintre care menționăm:

— posibilitatea reorganizării unui cult autonom greco-catolic (unit) așa cum a fost în baza Constituției din 1923 și a Legii cultelor din 1928;

— acest lucru se poate realiza urmînd procedura legală prevăzută de art. 12, 14 și 28 din Decretul 177/1948 de recunoaștere legală, ca cult religios autonom.

— în baza *recunoașterii*, cultul greco-catolic poate să-și constituie unități administrative la diferite niveluri, ca persoane juridice cu respectarea prevederilor Decretului 31 și 32 din 1954 și a Legii persoanelor juridice din 1924, în vigoare;

— în cazul în care, pe bază de adeziune scrisă, trec credincioși ai parohiilor ortodoxe la cultul nou recunoscut, se pune practic stabilirea de relații patrimoniale, la nivel de parohie, care se vor soluționa, în caz de litigiu, de către judecătorii locale, în baza prevederilor Decretului nr. 31 și 32 din 1954, cu privire la divizarea persoanelor juridice, după principiul proporționalității, în funcție de procentul persoanelor trecute de la un cult la altul prevăzut de art. 37 din Decretul nr. 177/1948.

Unele din actele normative arătate mai sus au declanșat interpretări contradictorii, și anume:

a) Mă refer, în primul rînd, la conținutul juridic al Decretului nr. 358/1948 și consider că acest act normativ *constată și nu dispune* desființarea cultului greco-catolic din România.

Constatarea rezultă atît din titlatura decretului care vizează o realitate trecută — „... situația *fostului* cult greco-catolic” —, cît și din cauzele care au determinat încetarea (dizolvarea) acestei biserici.

În acest sens legiuitorul din 1948 menționează atît *un element de fapt*: — revenirea „comunităților locale (parohii) ale cultului greco-catolic la cultul ortodox” (art. 1), cît și un temei juridic (art. 13 Decretul 177/1948, în care se precizează: „*Culte religioase, pentru a putea să fie organizate și să funcționeze, vor trebui să fie recunoscute prin decret*” al Conducerei de Stat.

Este așadar, prevăzut în acest decret, numai reflectarea în plan legislativ al unui act bisericesc preexistent, sau, altfel spus, legiuitorul constată prin decret (358/1948) ceea ce comunitățile de credincioși și clerici au hotărît și desființat la 21 octombrie 1948 (Revenirea la Biserica mamă, de care s-au desprins la 1700).

Alături de constatarea descrisă, decretul vizat include și dispoziții imperative. Dar acestea, nu se referă la bi-

serica greco-catolică ca instituție, ci doar la personalitatea juridică și patrimoniul unităților administrative desființate ale fostului cult greco-catolic.

Prin urmare, contrar opiniei ce consideră că decretul în discuție (358/1948) a dizolvat cultul greco-catolic, dispozițiile actului normativ respectiv, demonstrează că prin adoptarea sa a fost dispusă numai *încetarea unităților*, teritoriale și centrale, ca persoane juridice a bisericii foste greco-catolice (protopopie, eparhii, etc.).

b) Un alt act normativ ce a declanșat interpretări contradictorii este Decretul nr. 9 din 31 decembrie 1989, Controversele deja apărute au în vedere, mai ales, determinarea obiectului și a consecințelor juridice ale abrogării dispuse de acest decret. Cu alte cuvinte, este necesar să se stabilească: *ce s-a abrogat, care sînt consecințele imediate ale acestei abrogări, ce soluții juridice preconizează?*

Fără îndoială că obiectul nemijlocit al abrogării a fost, cum o spune expres legiuitorul: Decretul nr. 358/1948.

Această precizare impune însă o altă întrebare: Abrogarea Decretului respectiv desființează oare și dispozițiile Decretului nr. 151/1948, prin care se denunță Concordatul din 1929 (elaborat împotriva prevederilor Constituției 1923 și Legii cultelor 1928) ca și pe cele ale Decretului nr. 177/1948 pentru regimul legal general al cultelor religioase, prevederi ce stabilesc, așa cum s-a arătat mai sus, statutul legal actual al Bisericii greco-catolice (unite), ce pretinde a se forma?

Răspunsul nu poate fi decît negativ, pentru că, pe de o parte, Decretul nr. 358/1948 *nu* privește Biserica greco-catolică (unită) ca instituție, ci se referă doar la unitățile administrative și organizațiile cu personalitate juridică ale acesteia, iar pe de altă parte, *abrogarea fiind de strictă interpretare*, o abolire implicită nu poate depăși cadrul impus de prevederile exprese ale actului normativ abrogat.

Consecințele imediate ale acestei abrogări presupun în principiu, reînnoirea situația preexistentă actului abrogat. Dar, o atare „*restitutio in integrum*” (restituirea totală), trebuie să țină seama de împrejurarea că:

— Decretul Lege nr. 9/1989, *nu dispune reînființarea* persoanelor juridice desființate prin decretul abrogat;

— Decretul 358/1948, viza de fapt, persoane juridice dizolvate ale Bisericii greco-catolice prin revenirea comunităților de credincioși, organizați în parohii, la Biserica ortodoxă.

— Acordarea personalității juridice structurilor de autoritate ale unei organizații religioase, care solicită recunoașterea, se află sub incidența legislației civile;

— Dreptul comun în materia persoanelor juridice îl constituie prevederile Decretului 31 și 32 din 1954 și a Legii persoanelor juridice din 1924, în vigoare.

Ca urmare, este necesar ca cei ce vor să se constituie în organizații religioase cu personalitate juridică, adică în cult religios, să urmeze prevederile legilor statului, în vigoare.

Grupul de Episcopi și Ordinari, care solicită, pe seama lor, bunurile fostei Biserici greco-catolice, invocă și principiul că: „un abuz nu poate constitui o sursă de drept”.

La aceasta răspundem: În nici un caz, grupul respectiv, pînă la recunoașterea cultului greco-catolic autonom în mod legal, nu poate intra în drepturile legale ale comunităților ortodoxe sau ale Statului, întrucît, *dacă este neîndoios* că orice abuz înlăturat trebuie să fie urmat de refacerea a tot ceea ce a fost oprit, *tot atît de adevărat* este că restituirea nu poartă să nu țină seama de realitatea existentă. Și, pentru ca să nu ne referim decît la un aspect concret, imediat și evident, este suficient să amintim că în curs de 42 de ani (1948—1990) s-au produs atîtea schimbări sociale, demografice, culturale, administrative și economice în societatea noastră, și au avut loc atîtea modificări în structura psihică a membrilor ei, încît astăzi este imposibil să se mai reconstituie cu exactitate ceea ce a fost acum mai bine de patru decenii. De aceea, și legiuitorul, respectînd cadrele legale reactualizate ca și pe cele menținute în vigoare, este obligat să *nu ignore* ceea ce timpul și viața, dincolo, și poate împotriva voinței juridice, a modificat, nimicit ori zămislit.

Revenind acum la soluțiile juridice ce se desemnează în urma abrogării Decretului 358/48 prin Decretul 9/1989, urmează să arătăm cîteva din rezolvările de imediată aplicare.

Sînt necesare:

— Recunoașterea legală a Bisericii greco-catolice, ca cult religios autonom, conform Decretului 177/1948, în vigoare;

— Înscrierea conform legii a eventualelor parohii greco-catolice ce se vor forma, după recunoașterea cultului;

— Rezolvarea problemelor patrimoniale ce vor apare între comunitățile parohiale ortodoxe și cele nou formate prin aplicarea prevederilor cuprinse în legislația actuală, privind persoanele juridice divizate, (Decretul nr. 31 și 32 din 1954; Decretul 177/1948 (art. 37), aplicînd principiul proporționalității cu privire la divizarea persoanelor juridice (după procentul celor ce se desprind).

Necesitatea unor asemenea măsuri a fost cel puțin în parte resimțită și de grupul de Episcopi și Ordinari catolici ce au solicitat prin memorii adresate Autorității de Stat, ca și prin presă, radio și televiziune, completarea Decretului nr. 9/1989, prin dispoziții referitoare la rezolvarea relațiilor patrimoniale ce apar între persoanele juridice, adică parohii.

Acesta ar fi aspectul juridic al relațiilor despre care vorbim.

Sub aspect bisericesc, așa cum am arătat, include, pe de o parte Biserica greco-catolică ca instituție, în formare, ca persoană juridică și pe de altă parte comunitățile de credincioși (parohii).

— Cea dintîi, Biserica, prin revenirea în cursul anului 1948, a celor mai mulți dintre clericii și credincioșii ei la Biserica Ortodoxă Română, a fost practic desființată, la 21 octombrie 1948.

— *Comunitățile parohiale* greco-catolice, la rîndul lor și-au pierdut ființa, pe măsură ce credincioșii lor s-au integrat în comunități parohiale ortodoxe.

Toate acestea fac necesare, față de reorganizarea actuală a fostei biserici greco-catolice, ca cult religios autonom, atît efectuarea unui *recensămînt* al credincio-

(Continuare în pag. a 4-a)

(Continuare din pag. a 3-a)

șilor de azi ai acesteia, cit și inventarierea bunurilor materiale, la valoarea lor reală.

Este util să se rețină că „recensămîntul” propus are exclusiv sensul curent de identificare a celor ce vor să aparțină azi cultului greco-catolic în formare și recunoaștere, și în nici un caz, *nu este și nici nu se transformă* într-un act cu semnificație plebiscitară. Nu ne gândim așadar, la un referendum cu consecințe juridice, ci doar la simpla înregistrare a celor ce eventual vor să formeze comunități parohiale ale noului cult, legal recunoscut, pe bază de adeziune liber consimțită. Nu se poate uita, în această privință, faptul că determinarea, prin identificare a membrilor comunităților parohiale, viitoare greco-catolice, se delimitează nu numai extensiunea acesteia, dar reprezentanță, în același timp, și suportul de structură socială, singurul ce permite organizației bisericești să reclame personalitate juridică.

Sub cel de al treilea aspect, cel național sau etnic, momentul pe care-l trăim, în noul climat de libertate, democrație și demnitate umană și românească, reclamă unitate, frățietate, nu dezbinare, ceartă, ambiții, pasiuni dezlănțuite, doriri de dominație; impune în primul rînd unitate spirituală, confesională, ca un corolar al omogenității etnice culturale, cu suport istoric și de reconstrucție revoluționară a poporului nostru. Structura națională sau etnică unitară, necesară azi, se întemeiază pe legăturile ce se constituie firesc între structurile parohiale, care, în trecut au aparținut unor confesiuni deosebite, care există și se manifestă azi în același context de viață socială și sint organizate și ființază în cadrul legislației elaborate și aplicată de organele aceluiași stat național-român și este motivată de aspirații religioase și morale identice, toți aparținînd aceluiași etnii sau națiuni române. Nu este cazul să ne dezbinăm și să ne înstrăinăm ca neam. Să ne păstrăm identitatea etnică și religioasă în cadrul Bisericii strămoșești. De aceea, și în cazul recunoașterii legale a cultului greco-catolic, relațiile dintre Bisericiile noastre surori românești să se mențină și să se desfășoare într-o atmosferă de consens, liniște și înțelegere creștinească, de înțelepciune, demnitate și omenie românească, ce caracterizează poporul nostru.

De încheiere, ca dascăl de teologie, în numele colegilor mei și al ierarhilor noștri, membrii ai Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca, consultant canonic-juridic al acestuia, fac un apel calduros la preoții Bisericii noastre ortodoxe române, foștii noștri studenți și ucenici, ca și la dreptcredincioșii păstoriți de ei, fii ai Bisericii strămoșești, de a veghea la păstrarea și întărirea unității noastre etnice.

Nu avem nimic de revendicat de la nimeni. Respectăm manifestarea liberă a credinței religioase, ca și libertatea cultelor în România, Patria noastră. Fiecare cetățean este liber să aibă un crez, o credință religioasă, să aparțină unui cult la care aderă liber consimțit.

Dorim să rămînem în aceeași Biserică, casă a moșilor și strămoșilor, să trăim frățeste și românește, în liniște și pace, în duhul dragostei creștine și respectarea legilor și rînduieilor străbune, să nu ne despărțim din nou, să nu ne înstrăinăm ca neam, să nu ne lăsăm amăgiți de nimeni, de aceia care nu ne doresc binele și manifestă acte de intimidare, violență și produc vătărbă.

Să nu ne lăsăm ademiniți de acțiunile prozelitiste susținute de aceia care ne amăgesc cu daruri și bani, cu promisiuni deșarte care duc la dezbinări între frați, la certuri, la lupte pătimate, la destabilizare, nu numai spirituală, bisericească, religioasă, ci și socială, economică și chiar politică. Să ne ferească Dumnezeu de acest lucru.

În ce privește credința, fiecare credincios dispune singur; în ce privesc bunurile comunității parohiale, dispun însă organele parohiale: organul deliberativ (Adunarea parohială) și organul executiv (Consiliul parohial) al parohiei, ca persoană juridică. Nimeni altcineva nu poate dispune de aceste bunuri. Bunurile fiind ale comunității parohiale, aceasta singură are și dreptul de dispoziție asupra lor. În această categorie intră biserica, casa parohială, terenurile, etc.

Sperăm însă, că Bunul Dumnezeu cel ce de la începuturile existenței noastre ne-a rînduit să trăim într-o unitate de neam, limbă și credință, ne va ajuta și acum să păstrăm această unitate ca pe cea mai aleasă moștenire care ne-a fost lăsată de vrednicii noștri înaintași. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca

DOCUMENTAR:

Pagini de istorie bisericească

În ultima vreme se vorbește mereu de Biserica greco-catolică (unită cu Roma) din Transilvania, despre care mulți credincioși știu însă prea puține lucruri.

Biserica română unită din Transilvania s-a desprins de Biserica Ortodoxă Română la 1689—1701, în mod samavolnic, ca operă a Curții din Viena și a Iezuiților. Cele două biserici românești, în ciuda intereselor străine de neamul nostru, care ne doreau despărțiți, au dus o viață comună de suferințe și idealuri. Cele două Biserici surori au avut un rol de seamă în viața națională-politică și culturală a românilor transilvăneni. În fruntea acestei acțiuni s-a pus episcopul unit Inochentie Micu, iluministul, uniți și ortodocși, ai veacului al XVIII-lea. Preoți și cărturari, ortodocși și uniți au redactat împreună cunoscutul Supplex Libellus Valachorum din 1791. Slujitorii ambelor biserici au luptat alături de Horea; în revoluția de la 1848 și s-au angajat în mișcarea memorandistă, au suferit deopotrivă închisori și deportări în cursul primului război mondial, au militat împreună pentru realizarea unității noastre de stat.

Această conlucrare frățescă explică și încercările repetate de refacere a unității bisericești: în 1798, cînd s-a înaintat un memoriu către Curtea din Viena, semnat de fruntașii celor două Biserici; în 1848, cînd participanții la Marea Adunare Națională de la Blaj au cerut constituirea unei singure mitropolii și „independența” Bisericii românești față de orice autoritate din afară; în 1918, cînd i s-a propus lui Vasile Suci, ales mitropolit de Blaj, dar încă nehirotonit, să accepte demnitatea de mitropolit al tuturor românilor transilvăneni; la 27 februarie 1939, cînd a avut loc o mare adunare națională la Alba

Iulia, la care au participat mitropolitii Nicolae Bălan de la Sibiu și Alexandru Nicolescu de la Blaj, în cadrul căreia s-a semnat de cei doi ierarhi și mulți cărturari mîreni, un act de unire a celor două Biserici românești; din nefericire, înțelegerea încheiată atunci nu s-a putut transpune în viață, intrucît în curînd a izbucnit al doilea război mondial.

Abia în toamna anului 1948 un grup de 36 de preoți și protopopi au inițiat revenirea la Biserica ortodoxă la Cluj, fiind urmați de marea masă a clerului și a credincioșilor uniți. Episcopii greco-catolici, ca și o parte din cler și unii intelectuali, n-au aderat însă la Biserica ortodoxă, mulți dintre ei preferînd să rămînă în cadrul Bisericii romano-catolice.

În cei 42 de ani care au trecut din 1948, majoritatea covîrșitoare a celor întorși la Ortodoxie au uitat cu totul neînsemnatele deosebiri de doctrină, organizare și cult și s-au integrat cu toată ființa lor în Biserica ortodoxă, „mama neamului românesc”, cum a numit-o Mihail Eminescu. Mulți din credincioșii tineri nici n-au auzit de uniție. Preoții reveniți la Ortodoxie în 1948 au slujit cu dragoste la altarele bisericilor noastre, tineri din foste parohii unite au urmat cursurile Institutelor și Seminarilor ortodoxe, slujind azi ca preoți. În parohiile foste unite s-au restaurat și pictat bisericile existente, ori s-au construit biserici noi. Toți credincioșii, indiferent cărei Biserici i-au aparținut pînă în 1948, s-au rugat împreună, au muncit împreună, au suferit împreună, cu nădejdea eliberării neamului întreg din întuneric și opresiune.

Este regretabil însă că acum, după actul de la 22 decembrie 1989, unii ierarhi și ordinari greco-catolici — nerecunoscuți încă de autoritățile de stat — încearcă să producă din nou dezbinare în sufletul poporului dreptcredincios. Considerăm profund jignitoare afirmația mitropolitului unit Alexandru Todea că Biserica ortodoxă a fost „trădătoare de neam în momente grele ale istoriei”, (cf. ziarul *Dimineața*, nr. 6 din 24 februarie 1990, p. 6), cînd este bine cunoscut aportul acesteia, în tot decursul istoriei, la afirmarea unității de neam și de limbă, la promovarea culturii și artei, la zidirea vieții moral-spirituale a neamului întreg, la crearea unei atmosfere de pace și de bună înțelegere între toți locuitorii pămîntului românesc. Regretul ne este atât mai mare cu cît acum se constată o îndepărtare de ritul tradițional bizantin — folosit de Biserica unită pînă în 1948 — spre cel latin, spre a deveni o „Biserică catolică de rit oriental”.

Înși ierarhii acestei Biserici au fost hirotoniți de prelați catolici în ritul latin: fostul nunțiu apostolic în România a hirotonit, îndată după 1948, cinci episcopi uniți (cei mai mulți din ei au murit), firește, fără stirea autorităților române, iar arhiepiscopul Traian Crișan a fost hirotonit la Roma de papa Ioan Paul II, tot în „ritul latin”, la 6 ianuarie 1982. Preoții greco-catolici de azi slujesc alături de preoți romano-catolici, purtînd vesminte liturgice specifice „ritului latin”. Toate aceste lucruri nu pot să ducă decît la o adîncire a deosebirilor dogmatice, de cult și de organizare dintre ortodocși și greco-catolici și niciodată la o apropiere și la unirea sinceră dintre noi, pe care o dorim cu toții. Cui i-ar mai folosi azi dezbinarea între frați pe teme confesionale? Care dintre credincioșii botezați în „legea ortodoxă” în ultimele patru sau cinci decenii ar mai accepta înălțăturile descriptice filioque, purgatoriul și azimă, sau alte slujbe decît cele tradiționale, ortodoxe? Să ne despărțim din nou pentru papa, pe care trebuie să-l socotim, după catolici, drept „capul Bisericii creștine universale și urmașul Sfîntului Petru”? Dar oare ierarhii ortodocși nu sînt „urmașii” fratelui acestuia, Sfîntul Apostol Andrei „cel întîi chemat” de Mîntuitorul (cf. Ioan 1, 40—41), care a predicat apoi pe pămîntul Dobrogei noastre, la geto-daci? M-au surprins cuvintele episcopului Iuliu Hossu, rostite înainte de moarte: „Eu am mărturisit și am plătit cu suferințe primatul papal. Și eu am fost între cei arestați pentru că nu m-am despărțit de papa (cf. foaia „Viața creștină”, Cluj-Napoca, an I, 1990, nr. 2, p. 1). De ce? N-ar fi oare mai înțelept și mai cinstit ca să punem la loc de frunte, în misiunea noastră, „primatul” slujirii poporului român, abia izbăvit din suferințe, și nu al papei? Cu ce ne-a ajutat scaunul papal în decursul istoriei? Cu ce a contribuit la propășirea vieții materiale, culturale și spirituale a neamului nostru? Cu inchiștorii papali trimiși în Transilvania în secolele XIV—XV, pentru distrugerea „ereticii” și schismaticilor? De aici și cu misionarii iezițiți din secolul al XVIII-lea, care au semănat ură și dezbinare între fiii aceluiași neam românesc?!

Jertfele de sînge de la 22 decembrie 1989 și zilele următoare ne obligă pe toți la unitate națională și bisericească și nu la dezbinare pentru satisfacerea ambițiilor personale ale unor ierarhi, ordinari și preoți octogenari care doresc să lucreze sub jurisdicția papei, refuzînd să ceară recunoașterea legală de cult religios autonom, în conformitate cu legiurile în vigoare, din partea noilor autorități de stat.

Dacă în trecut se poate vorbi de o unitate etnică, lingvistică, culturală și spirituală românească, în pofida unor granițe nefirești, cu atât mai mult ni se cere ca astăzi, în noile condiții de viață de care ne-a învrednicit Dumnezeu, să menținem unitatea de credință pe care ne-au lăsat-o, ca sfîntă moștenire, înaintașii noștri.

Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu

EXTRASE DIN LEGI

Art. 28 Decr. 177/1948: „Culte religioase recunoscute sînt persoane juridice. Sînt persoane juridice și părțile lor componente locale, care au numărul legal de membri prevăzut de legea persoanelor juridice, precum și așezăminte, asociațiunile, prevăzute în statutele lor de organizare, dacă acestea din urmă s-au conformat dispozițiilor legii persoanelor juridice”.

Art. 186 Statutul de organizare al Bisericii Ortodoxe Române: „Parohiile, Protopopiatele, Mănăstirile, Episcopiiile, Mitropoliile și Patriarhia, sînt persoane juridice de drept public”.

Art. 13 Decr. 177/1948: „Culte religioase pentru a putea să se organizeze și să funcționeze, vor trebui să fie recunoscute prin decret”.

Art. 14 Decr. 177/1948: „În vederea recunoașterii, fiecare cult religios va înainta, prin Ministerul Cultelor, spre examinare și aprobare, statutul său de organizare, conducere și administrare cuprinzînd sistemul de organizare, conducere și administrare, însoțit de mărturisirea de credință respectivă”.

Art. 173 St.: „Biserica parohială aparține parohiei”. Art. 174 St.: „Bisericile din cimitire sînt pendinte de biserica parohială”.

Art. 181 St.: „Fiecare parohie rurală are dreptul la un cimitir pentru îngroparea morților, care este proprietatea parohiei”.

FRAGMENTE DIN „MANIFESTUL DE UNIRE” din 7 octombrie 1698

„Noi mai jos scrișii... ne unim cu Biserica Romei cea catolică... prin această carte de mărturie a noastră și cu acele privilegiiuiri voim să trăim, cum trăiesc mădu-larele și popii acestei sfinte Biserici”.

„Însă într-un chip ne unim, cum pre noi pe ră-mășițele noastre din obiceiul Bisericii noastre a Răsăritului să nu ne cîltimească, ci toate ceremoniile, sărbătorile, posturile cum pînă acum așa și de acum nainte să fim slobozi a le ține după calendarul vechiu”.

„Și așa ne unim acești ce-s scriși mai sus, cum toată legea noastră, slujba Bisericii și calendarul, liturgia și posturile și darul nostru să stea pre loc, iară să (dacă) n-ar sta pre loc aceale nici aceste peceți să n-aibă nici o tărie asupra noastră”.

(După: B.O.R. nr. 9—10.882—890).

Decretul nr. 358 pentru stabilirea situației de drept a fostului cult greco-catolic din 2 decembrie 1948: „În urma revenirii comunităților locale (parohii) ale cultului greco-catolic la cultul ortodox român... organizațiile centrale și statutele ale acestui cult, ca: Mitropolia, Episcopiiile, protopopiatele, mănăstirile... încetează de a mai exista” (art. 1).

„Averea mobilă și imobilă aparținînd organizațiilor și instituțiilor arătate la art. 1 din prezentul decret, cu excepția expresă a averii fostelor parohii, revin Statului Român, care le va lua în primire imediat” (art. 2).

EXTRAS DIN ZIARUL DIMINEAȚA

În ziarul *Dimineața* nr. 6 din 24 februarie 1990 sub titlul: *Ministerul Cultelor și Biserica greco-catolică* s-a publicat telegrama părintelui Todea adresată ministrului cu cîteva precizări făcute de prof. Nicolae Stoicescu. Conținutul telegramei este următorul:

„La chemarea dumneavoastră am venit la biroul dumneavoastră și am cerut restituirea a tot ceea ce ni s-a luat, în special restituirea bisericilor, care ne-au aparținut și care ne-au revenit prin abrogarea decretului 358/1948. Toți cei pe care i-ați avut în birou, fără să știu eu, împreună cu dumneavoastră, ați dorit restituirea după numărul credincioșilor. Concluzia a fost înțelegerea mea cu ceilalți episcopi și ordinari. Nu mică mi-a fost surprinderea celor publicate în *Telegraful român* din 15 ianuarie 1990 cu data articolului din 24 ianuarie 1990. Din tot ce s-a publicat, intrucît mă privește este adevărat, că am fost pentru spirit de dreptate, armonie și bună înțelegere. În rest totul este fals, și în special felul cum a fost persecutată biserica română unită din 1948 pînă în 1989 nu corespunde adevărului istoric. Contest cu toată tăria această publicație și regret foarte mult că dumneavoastră împreună cu domnul Voican-Voiculescu v-ați pus în slujba unei biserici trădătoare de neam în momente grele ale istoriei, după cum voi dovedi cu atitudinile pe care le-a avut această biserică, pe care o numiți biserica neamului. La fel regret afirmația dumneavoastră din „România liberă” din 7 februarie 1990 că biserica noastră persecutată are în multe locuri mai mulți prelați decît enoriașii. La această afirmație urmează să vă răspundem cu fapte. Vom face slujbe acolo unde sînt permise manifestările și vă vom ruga să veniți să numărați pe ierarhi și pe credincioși. Iar acolo, unde vor fi mai mulți ierarhi decît credincioși, vă rugăm, să trageți cu mitraliera sau cu orice altă armă în ei”. (Alexandru Todea, Reghin, str. Apalinei 34).

Din răspunsul D-lui ministru prezentăm următoarele: „Stimate părinte Todea. Pentru lămurirea lucrurilor, consider că se impun unele precizări: 1. Ați fost primit la mine la solicitarea dumneavoastră; 2. Cu acest prilej ați formulat unele pretenții ale cultului pe care-l reprezentați situndu-vă în afara cadrului legal”.

„Această consfătuire... a stabilit în consens deplin trei faze ale soluționării problemei reînființării bisericii greco-catolice:

a) legalizarea, deoarece desființarea decretului din 1948 nu înseamnă automat înființarea instituției respective; b) stabilirea numărului real al credincioșilor ce vor aparține acestui cult;

c) retrocedarea „bunurilor” ce au aparținut greco-catolicilor, în concordanță cu numărul actual de credincioși”. „Afirmația dvs. că ați eu — ca ministru al cultelor — cit și dl Voican-Voiculescu „ne-am pus în slujba unei biserici trădătoare de neam” ni se pare jignitoare pentru noi, care sîntem ortodocși și periculoasă în raport cu misiunea pe care Biserica trebuie să și-o asume pe plan moral și spiritual în România”. „Dacă n-am pierit în acești 45 de ani de dictatură și teroare... se datează în primul rînd Bisericii Ortodoxe”.

„A dezbină, a sfîșia din nou acest suflet românesc în numele unor pătimiri... înseamnă a-l trăda fundamental”.

„Nu putem să nu recunoaștem faptul că în timpul regimului comunist au suferit... atît greco-catolici cît și ortodocși”. „Nu ni se pare normal și nici creștinește ca acum pe jertfa lor... să se poarte tocmai în sinul Bisericii dispute pentru bunuri”.

„Ca ministru al cultelor... rămîn la hotărîrea legală ca bisericile să fie repartizate cultului greco-catolic în funcție de numărul credincioșilor și al clericilor ce se declară pentru acest cult”.

„Cît privește invitația de „a trage cu mitraliera”... vă pun mai întîi o întrebare: mă confundați, cumva, cu generalul Bucow de odioasă amintire pentru orice român? În al doilea rînd consider această afirmație ca o gravă jignire care ne-ar îndreptăți la o acțiune în justiție pentru insultă”.

„Deși laic — creștin, însă! — nu mă pot opri de a invoca cuvîntul Mîntuitorului către apostolul Petru, care voia să-l apere, scoțînd sabia, „Bagă sabia în teacă, Petre, că cel ce scoate sabia de sabie va muri”.

(Arhid. I. N. F.)

PATRIARHIA ECUMENICĂ ÎN SĂRBĂTOARE

De curind, pe temeiul autorizației primite din partea autorităților turcești, în Fanar-Istanbul, centrul Patriarhiei ecumenice, s-a reconstruit sediul administrativ mistuit de un incendiu încă în anul 1941. Faptul acesta a înmărcat o semnificație deosebită marcând pe de-o parte stadiul pozitiv al relațiilor Patriarhiei ecumenice cu forurile de stat, pe de altă parte capacitatea sa de a răspunde exigențelor legate de funcțiile ce-i revin.

Pentru marcarea festivă a evenimentului s-a decis inaugurarea sărbătorească a nou construitului imobil duminică 17 decembrie 1989. Au fost invitați reprezentanți ai tuturor Bisericilor ortodoxe și ai celorlalte Biserici creștine, ai marilor organizații bisericești internaționale. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului.

Programul a debutat prin sfânta liturghie oficiată în catedrala Sfântul Gheorghe de Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrie al Constantinopolului înconjurat de Prea Fericitul Patriarh Partenie al Alexandriei, Prea Fericitul Mitropolit Dorotei al Cehoslovaciei, Prea Fericitul Arhiepiscop Ioan al Finlandei, de alți arhierii, preoți și diaconi. Despre însemnătatea praznicului a predicat arhimandritul Meliton Karas, secretarul Sfântului Sinod constantinopolitan.

Au fost de față pe lângă invitații oficiali, numeroși credincioși localnici precum și grupuri de credincioși veniți din Grecia sau din alte țări.

După încheierea sfintei liturghii, s-a procedat la inaugurarea noii clădiri patriarhale. S-a săvârșit

slujba sfințirii apei și s-a sfințit întregul local. Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrie a rostit o cuvântare ocazională în care a mulțumit autorităților de stat — reprezentate prin guvernatorul Istanbulului — pentru bunăvoința arătată și a subliniat importanța momentului.

Un dejun bogat la care au participat pe lângă delegații oficiali numeroși alți invitați, a marcat sfârșitul festivității. S-au rostit toasturi și scurte cuvântări.

Luni 18 decembrie Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrie a primit în audiență pe reprezentanții Bisericii ortodoxe, pe ierarhii Patriarhiei ecumenice și pe reprezentanții grupului de credincioși veniți din Grecia. În cursul întrevederii sale cu patriarhul ecumenic, înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului a prezentat mesajul scris al Sfântului Simod al Bisericii Ortodoxe Române însoțit de prețioase daruri și a dat expresie dorinței Bisericii noastre de a conlucra în deplină armonie cu Patriarhia Constantinopolului în toate problemele de interes comun. La rândul său Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrie a cerut să se transmită mulțumiri pentru mesaj și daruri și a formulat calde aprecieri la adresa Bisericii Ortodoxe Române și poporului român.

Pe parcursul șederii la Istanbul delegatul ortodox român a luat contact cu ierarhii Patriarhiei ecumenice, cu reprezentanții celorlalte Biserici ortodoxe, cu alți invitați. Printre problemele discutate pe primul loc s-au aflat pregătirile pentru Sfântul și Marele Sinod Panortodox.

În amintirea eroilor căzuți pentru libertate

Joi, 22 februarie 1990 — cu prilejul împlinirii a două luni de la Victoria Revoluției române împotriva dictaturii, de la dobândirea Libertății, a Dreptății și Demnității poporului român — în Piața Libertății din Sibiu a avut loc o ceremonie, la care au participat persoane oficiale din conducerea județului și municipiului Sibiu, din conducerea armatei și poliției, reprezentanți ai unor întreprinderi și instituții, elevi.

A participat de asemenea I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului însoțit de profesori și consilieri de la Centrul mitropolitan din Sibiu. Fanfara militară a executat „Imnul național — Deșteaptă-te române” și „Imnul eroilor”.

În continuare, în memoria eroilor căzuți pentru libertate s-a săvârșit un panastas de către I.P.S. Mitropolit Antonie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, după care I.P.S. Sa a rostit un scurt cuvânt, în care, după ce a subliniat împlinirea a două luni de la „marea revoluție și marea jertfă”, a arătat că toți cei pentru care ne-am rugat: ostași, eroi, martiri de toate vîrstele, au murit pentru libertate, cu piepturile deschise, asemenea martirilor Bisericii.

De aceea, a reliefat I.P.S. Sa cînd zicem patrie, toți acești eroi vor fi parte componentă, cînd zicem libertate, ei vor fi temelie, pentru că ei ne-au scăpat de cea mai cruntă dictatură din istoria poporului român, ei au murit ca să scăpăm noi de frică, de frica unuia de altul, ba chiar și de noi înșine, ei au murit să scăpăm de schilodirea sufletelor, de dublicitate, ei au murit ca să fim oameni, oameni adevărați, nu roboți, ei au murit ca să ne maturizăm, să înțelegem democrația, să înțelegem libertatea.

Să cinstim deci sufletele martirilor noștri printr-o Românie nouă, printr-o viață superioară, plină de dragoste, de înțelegere reciprocă și într-ajutorare; să presăram pe mormintele lor nu numai lacrima durerii, ci și lacrima învierii, lacrima recunoștinței.

Corul studenților a intonat apoi „Vesnica lor pomenire”.

În sunetul fanfarei, un grup de ostași a defilat prin fața oficialităților care au primit onorul.

Pe soclul statuii lui Gh. Lazăr, devenit altar obștesc, s-au depus coroane de flori.

Pomenirea lor din neam în neam!

P.

Cuvinte de învățătură despre RUGĂCIUNE

(Continuare din pag. a 5-a)

clude și pe celelalte. Primul se referă la curăția inimii, a gândurilor de orice înmăncare. „Cînd ne așternem la rugăciune — spunea Fericitul Augustin — încetăm să mai păcățuim, iar cînd încetăm rugăciunea, începem să păcățuim”. Evlavie Bisericii Ortodoxe oferă, la recomandarea Apostolului, modelul „neîncetatei rugăciuni” (I Tes. 5, 17), redat prin cunoscuta „rugăciune a inimii”, sau „rugăciunea lui Iisus”, care prin rostirea neîntreruptă a numelui lui Iisus ține mintea mereu trează, ferind-o de viclenia gândurilor dăunătoare vieții duhovnicești. Al doilea rod sau efect al rugăciunii este iubirea față de semenii, ca și față de întreaga creație pe care trebuie să o simțim cel ce se înfățișează cu Dumnezeu în rugăciune. Așa cum, dacă stai sub influența razelor soarelui, te încălzești, sau sub influența ploii, te uzi; tot astfel stînd în rugăciune sub raza de lumină a iubirii lui Dumnezeu, trebuie să te lași pătruns de ea prin exteriorizarea ei în acte de iubire îndreptate spre semenii și spre întreaga creație. De aceea, ca expresie a gândului curat și a iubirii care animă sufletul în rugăciune, nu vom cere niciodată rău semenului nostru, ci ne vom ruga deopotrivă pentru cei ce ne iubesc sau de departe, pentru cei ce ne urăsc sau pe cei ce ne dăunărează, căutînd totdeauna pacea și împăcarea cu toți oamenii: „Cînd stați de vă rugați lertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru cel din ceruri să vă lerte greșelile voastre” (Marcu 11, 25).

IV. Recapitularea-Aprecieri

Care sînt caracteristicile rugăciunii creștine ca adresare către Părintele ceresc? (Rugăciunea se face în nu-

mele lui Hristos, prin mijlocirea Fiului și a Duhului Sfînt). Cum trebuie să se înalte sufletul creștinului spre Dumnezeu atunci cînd ne rugăm în duh și adevăr? (Prin cele trei virtuți teologice: credință, nădejde și dragoste). Care sînt însușirile rugăciunii pomenite din credință, nădejde și dragoste? (O astfel de rugăciune trebuie să fie stăruitoare, plină de umilință, de lertare și curățită de gândurile care tulbură sufletul). De cite feluri este rugăciunea după conținut? (De trei feluri: de laudă, de mulțumire și de cerere). Dar după subiectul care o rostește? (Este particulară și publică). Care sînt efectele sau roadele rugăciunii? (Ferirea de păcat și creșterea neîncetată în iubirea adresată semenilor și întrugeti creații). De aici vedem că pe bună dreptate au apreciat dascălii Bisericii că ceea ce este aerul și hrana pentru trup, este rugăciunea pentru suflet. Ea este „cheia cu care deschidem poarta cerului și intrăm la Părintele ceresc” (Fericitul Augustin); este „rădăcina vieții duhovnicești, fără de care sufletul nu se poate hrăni și trăi, cum nu poate trăi și rodi un pom fără rădăcină” (Sf. Eftrem Sirul); ceea ce este apa pentru pește, aceasta este rugăciunea pentru sufletul credinciosului (Sfîntul Ioan Gură de Aur).

V. Asocierea

Pentru dezvoltarea și desăvîșirea vieții duhovnicești, rugăciunea trebuie împletită armonie cu munca. „Rugă-te și muncește” a devenit încă dintru început deviza creștinilor. La fel, rugăciunea unită cu postul oferă posibilitatea izgonirii a tot ce reprezintă rău în ființa noastră (Matei 17, 21); iar alături de milostenie, rugăciunea vine roditoare, primind viață și putere prin iubirea ce trebuie cultivată în relațiile cu semenii.

VI. Generalizarea

Din cele pînă aici tratate vedem că rugăciunea este comunicarea și comuniunea sufletului credinciosului cu Părintele ceresc, în urma căreia ființa lui devine mai curată sub aspect duhovnicesc, iar iubirea față de semenii și față de întreaga creație mai desăvîșită.

VII. Aplicarea

1. Sub aspect practic-aplicativ, rugăciunea poate fi făcută oriunde și oriunde, cînd simțim nevoia, dar se cuvine să fie făcută cu atenție, prin concentrarea gândurilor și a întregii simțiri la cuvintele roșite. Iar pentru împlinirea acestui deziderat este potrivit să ne retragem într-un loc mai liniștit, sau în biserică. Nu este lipsită de importanță nici poziția pe care trebuie să o adoptăm în timpul rugăciunii, fie în genunchi, fie stînd în picioare, pentru a exprima și respectul arătat lui Dumnezeu. Rugăciunea începe și se sfîrșește cu semnul sfîntei cruci. Se face în Numele Sfîntei Treimi (În numele Tatălui, și al Fiului și al Sfîntului Duh) și se sfîrșește prin mărirea adusă El (Mărire Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh...).

2. Rugăciunea poate fi roșită sub formă spontană, improvizată, spre a exprima simțămîntele care angajează sufletul la un moment dat în relație cu Dumnezeu, dar se recomandă mai ales să ne orientăm după modele pe care ni le oferă Biserica prin cărțile de cult, sau prin cele de rugăciuni, care cuprind un adevărat tezaur de simțămînte la diferitele treburile ale vieții, fundamentale de cei mai înduhovnici părinți ai Bisericii.

3. Se va rosti cu credincioșii rugăciunile începătoare slujbelor bisericești: Împărate ceresc, Prea Sfîntă Treime, Tatăl nostru.

PENTRU CINSTIREA EROILOR REVOLUȚIEI

La Casa de cultură a tineretului și studenților Sibiu din strada 1 Mai nr. 30 a luat ființă un comitet de inițiativă pentru cinstirea eroilor Revoluției din decembrie prin ridicarea unor monumente în Piața Republicii, Piața Unirii și în cimitirul eroilor.

Aprecîm că din acest comitet pot face parte reprezentanți ai comitetelor sindicale și conducătorilor administrative din marile întreprinderi, ai Filialei Sibiu a U.A.P., ai tineretului și studenților liberi, Centrului județean de proiectare, școlilor și unităților militare, muzeului Brukenthal etc.

Rugăm pe toți cei care doresc să fie alături de noi să vină la sediul instituției de mai sus, pentru a definitiva următoarele propuneri:

— Amplasarea unui monument în centrul Pieței Republicii care să se numească Piața Eroilor sau Piața Revoluției. În jurul monumentului să fie refăcută zona verde, iar statuia lui Gheorghe Lazăr să fie reamplasată într-un alt loc.

— Amplasarea unui obelisc cu basoreliefuluri în cimitirul eroilor sau în parcul din Piața Unirii.

— Confectionarea și amplasarea în cimitir a unor însemne de căpăți pentru toți eroii revoluției.

a) Pentru finanțarea acestor monumente s-a deschis la C.E.C. un cont curent personal 7090 pe numele Pr. Drăgoi Ioan. În acest cont pot să depună bani toți cei interesați și anume: întreprinderile, instituțiile, bisericile, organizațiile politice, profesionale și obștești precum și persoanele particulare.

— Membrii familiilor eroilor căzuți în perioada 22—25 decembrie 1989 sînt rugați să aducă la Casa de cultură a tineretului și studenților pentru alcătuirea unei pagini comemorative în presa locală și pentru evidențierea eroilor pe monumente, următoarele:

— Numele și prenumele eroului, data nașterii, data și împrejurările decesului, funcția și locul de muncă, și o fotografie a eroului.

Relații suplimentare se pot obține zilnic la telefon 1 53 25, orele 8—16, de la domnul Obogeanu Valeriu — directorul Casei de cultură a tineretului și studenților Sibiu.

Ca libertatea noastră să fie deplină

(Continuare din pag. a 2-a)

și de a împlini cele ce țin de lucrarea Duhului în noi este în același timp strădanie de eliberare, o strădanie de a trăi în libertate, în libertatea celor ce își fac mădularele lor „roade ale dreptății, spre sfințire” (Romani 6, 19), ceea ce aduce de fapt sfințenia și viața veșnică (Romani 6, 22).

Acestea fiind spuse, este locul aici să aducem înaintea iubitorilor de învățătură și de osteneală și un cuvînt lămuritor al sfîntului Isaac Sirul, care zice: „Cînd dorul de Iisus Hristos nu te-a covîrșit în așa măsură, încît în orice caz să fi nepătimas din pricina bucuriei celei dinăuntru, află, atunci, că mai mult trăiești în tine lumea decît Hristos. Și cînd boala sau lipsa sau istovirea trupului sau frica de cel ce ar putea să-ți dăuneze, tulbură mintea ta din bucuria nădejdi tale sau din bucuria cea întru Domnul, să știi, atunci, că trăiești în tine trupul și nu Hristos. Pe scurt spus: lucrul a cărui dorință este mai puternică și mai simțită în tine, acela și trăiești în tine” (Cuvîntul 24).

Toate acestea știindu-le, putem acum să ne dăm seama cum stăm cu libertatea noastră: cită avem și cită nu avem și cunoscînd lipsa cită este în privința libertății lăuntrice, să dorim, să căutăm, să ne silim și să ne rugăm lui Dumnezeu „ca libertatea noastră să fie deplină”.

Semnalam apariția a noi publicații bisericești ortodoxe:

1. **VESTITORUL ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI**, periodic al Patriarhiei Române, Anul I, nr. 1, decembrie 1989.

2. **RENAȘTEREA**, publicație religioasă editată de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, An. I, nr. 1 (Serie nouă), ianuarie 1990.

3. **LEGEA ROMÂNEASCĂ**, Revistă religioasă și culturală a Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, Anul I (Serie nouă), Nr. 1, din 1 februarie 1990.

4. **CREDINȚA STRĂBUNĂ**, foaie bisericească editată de Episcopia ortodoxă română de Alba Iulia, Anul I, nr. 1, Duminică, 11 februarie 1990.

Le dorim viață lungă și har scriitoricesc redactorilor și colaboratorilor.

Redacția „Telegrafului Român”

Diac. Achim Băcilă

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA
se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcuraru; Arhid. Ezechil Oancea, tehnoredactor; Pr. Vartolomeu Constantinescu, corector.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA”, sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66

ABONAMENTUL pe un an: 150 lei. Cont nr. 45.10.4.002.

Taxa poștală plătită în numerar

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |